

Tehlikeli Maddeler İçeren Kazaların Zararlarından Korunmak Üzerine

[On control of major-accident hazards involving dangerous substances]

Aysegul A. Yarpuzlu

Halk Sağlığı Anabilimdalı, Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara

Yazışma Adresi

[Correspondence Address]

Aysegul A. Yarpuzlu

Şehit Ersan Cad. 34/5 Cankaya 06680 Ankara
Turkey
Tel: 90-530-9283959
Faks:90-312-4663834
e-posta:yarpuzlu@medicine.ankara.edu.tr

Kayıt Tarihi : 16 Mart 2011

[Registered : 16 March 2011]

ÖZET

Bu mektup, Seveso II Yönergesine, okuyucuların dikkatini çekerek, 2015 yılında yürürlüğe girecek olan değişikliklerle, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde, tüm görüş sahiplerinin katılımıyla son şekline ulaştırılan Karar mekanizması paralelinde, 67/548/EEC ve 1999/45/EC ve Annex I (CLP) yönergelerinin birleştirilmiş olmasına açıklık getirmektedir.

Ancak, kuş bakışı bir görüşle, zararlı maddeler yönetimiyle ilgili olarak bu kararın yeterli kalmayacağı ve UNEP girişimleri doğrultusunda OSHA kriterlerinin gelecekte altın standart kabul edilebileceği ve yakın zamanda toplanmış olan SAICM girişimi ve Küresel Eylem planının çevre ve insan sağlığı için yönlendirici olabilecek kararlar içerdiği de dikkate alınmalıdır.

Anahtar kelimeler: Seveso II Yönergesi, zararlı maddeler, Avrupa Birliği, UNEP, OSHA

ABSTRACT

This letter brings into attention of the readers, The Seveso II Directive, which will be in act after 2015, throughout the member states of the European Union, accepted after a two year consultation with all stakeholders, finalized to law by the European Decision Mechanisms. The Seveso II Directive has been renewed according to the unification and further development of the Directives; 67/548/EEC and 1999/45/EC and inclusion of Annex I

(CLP). However, by a birds'eye peer, it seems obvious that further refinements and improvements for a more more constitutive list of hazardous substances will need to be reconsidered in the future, at the more global UNEP initiatives taking OSHA criteria as a gold standart. The recent SAICM initiative and global Action Plan for hazardous substances management and governance may also be a good guide for future considerations to improve precautions and implementations for environment and human health.

Keywords: Seveso II Directive, hazardous substances, European Union, UNEP, OSHA

Tehlikeli Maddeler İçeren Kazaların Zararlarından Korunmak Üzerine;

Tehlikeli maddeler içeren endüstri kazalarının çoğu zaman ciddi sonuçları vardır. Seveso, Bhopal, Schweizerhalle, Enschede, Toulouse ve Buncefield'deki hala hatırlanan kazalar sonucunda, pek çok yaşam yitirilmiştir. Çevre zararlarının maliyeti milyarlarca euroya ulaşmıştır. Bu kazaların kazandırdığı bilinç ve politik farkındalık, risklerin daha iyi tanımlanmasına ve vatandaşlar ile toplumu koruyacak önleyici eylemlerin planlanmasına sebep olmuştur.

Seveso II Yönergesi, Avrupa Birliği sınırlarında kapsadığı 10,000 kurumsal yapıya yönelik olarak, kimyasal kazaların kötü sonuçlarından korunmak için önemli bir araçtır. Ancak, yine de gelecekteki gelişmelere göre yeniden ele alınmasına gerek duyulacağına şüphe yoktur (1).

Seveso II Yönergesinin yenilenmesi konusundaki gereksinimin başlıca sebebi, Yönergenin (EC) No. 1272/2008 numaralı tehlikeli madde ve karışımlarının sınıflandırılması, etiketlenmesi ve paketlenmesi hususundaki Ek I'e (Bundan böyle CLP Düzenlemesi olarak anılacaktır) uyarlanması gereği idi. Buna göre; Seveso II Yönergesinin atıfta bulunduğu 67/548/EEC and 1999/45/EC Yönergeleri birleştirilmiş ve geliştirilmiştir. CLP kuralları 1 Haziran 2015'den itibaren yürürlüğe girecektir.

Geçtiğimiz son iki yıl boyunca sürmüş olan tarama sürecinde, konunun paydaşları (münferit şirketler, sanayi birlikleri, STK'lar, üye devlet otoriteleri) web-tabanlı anketler, üye devletlerin yetkili kurumsal otorite temsilcileriyle düzenli toplantılar ve seminerler gibi çeşitli katılımcı yöntemlerle, fikirleri alınarak, Ek I üzerindeki fikir ve görüşlerini, paydaşlardan oluşan teknik uzman çalışma guruplarında, üye ülkelerin endüstri ve çevre sivil toplum örgütlerinin huzurunda tartışma imkanı bulmuşlardır (60 temsilcinin katılmış olduğu Brüksel toplantılarının tutanakları, DG ENV web sayfasında mevcuttur) (2).

Görüşmeler sırasında, ayrıntılar üzerinde farklı görüşler bildirilmiş olmakla birlikte, maddelerin güncelleştirilmesi ve açıklştırılması konusunda genel görüş birliği hakimdi. Öneriyi son yasal şekline getirirken izlenmiş olan yöntemle ilgili bilgiler kaynaklarda mevcuttur (1). Burada, dikkati çekmek istediğim bir diğer nokta, Birleşmiş Milletler Yapısallığı içinde, gelecekte gündeme gelebilecek, uluslararası fikir değişimleri girişimlerinde, CLP ile önerilmiş bulunan sınıflama, kural ve politikaların değişebileceğidir.

Burada, özellikle, OSHA'nın Zararlı Kimyasallar Listesi (5) yeni önerilerin somutlaştırılmasında, sistematik temel olarak kabul edilmeli, ve herkesin üzerinde anlaşmaya varacağı temel metin konumuna gelebilmelidir. Bugün için kabul edilmiş olan Ek I (CLP) bana göre, hala OSHA listeleriyle karşılaştırıldığında, bazı noksanlıklar içermektedir. Bu yüzden gelecek günlerde yeniden ele alınması gerekeceğiyle ilgili kanaatim sabittir. Kaldı ki endüstriyel yeni teknolojilerin uygulamaya girmesiyle OSHA listeleri dahi daha da kapsamlılaştırılmak durumunda kalacaktır.

Bunlara ek olarak, UNEP'in (3), SAICM (Uluslararası Kimyasal Yönetimine Stratejik Yaklaşımlar) girişimini de (4)dikkate alırsak, zararlı kimyasalların yönetimi alanındaki, teori, düzenlemeler ve uygulamalar konusundaki küresel uzmanlık ve bilinç konusunda vizyonumuzu geliştirebiliriz.

SAICM tüm dünyada kimyasal güvenliği konusunu geliştirmek amacıyla oluşturulmuş bir politika ağıdır. Genel anlamda hedefi, yaşam döngüleri çerçevesinde zararlı kimyasalların yönetimi ve buna göre 2020 yılı itibariyle, insan sağlığı ve çevreye verebilecekleri önemli zararları en aza indirmektir. Bu '2020 Hedefi', 2002 yılında, Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Toplantısında alınan Johannesburg Uygulama Kararlarından esinlenmiştir.

SAICM'in özet vizyonu, '2020' hedeflerine uygun olarak, kimyasal yönetiminde, çok-paydaşlı, çok-sektörlü, yüksek politika araçlarıyla, kimyasal yönetiminin sürdürülebilirliği konusunda, kaynak kullanımını, resmi kabul ve kararları, hükümetlerin ve hükümetlerarası kuruluşların anahtar kurumları aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

SAICM, Uluslararası Kimyasal Yönetimi konusundaki, Dubai Deklarasyonunu da içererek, yüksek düzey bir politik stratejiyle, vizyon, gereksinimler, ihtiyaçlar, mali hususlar konusundaki uygulamalar ve taramalardan çıkan sonuçlara da açıklık getirmeye çalışmaktadır. Burada, konular beş ana temada maddelenebilir; riskleri önleme, bilgi ve bilişim, yönetim, kapasite geliştirme ve teknik işbirliği ile uluslararası trafik.

SAICM'in Küresel Eylem Planı'na göre, uygulamalar, paydaşlar tarafından mümkün olduğu ölçülerde etkinleştirilecektir.

Her durumda, zararlı maddelerle ilgili Avrupa hassasiyeti, çevre ile ilgili çerçeve farkındalıklarıyla paralel olarak, iklim değişikliği, doğal ve insani afetlerde ekosistem yönetimi, çevre yönetimi ve kaynak kullanımında etkinlik başlıklarıyla, insan sağlığı için çeşitli uygulamaları gündeme yeniden taşıyacaktır. Avrupa çapında faaliyet gösteren Biyokimya kurum ve örgütlenmelerinin de önümüzdeki günlerde kimyasal zararlı madde yönetiminin çevresel ve insani yaşamla ilgili boyutlarını iyi anlamaları ve kamuoyunu daha çok bilinçlendirici açıklamalara konu etmeleri gerekeceği açıktır.

Kaynaklar:

- [1] Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on control of major-accident hazards involving dangerous substances. SEC(2010) 1590 final, SEC(2010) 1591 final. Brussels, 21.12.2010, COM(2010) 781 final 2010/0377 (COD). European Commission.
- [2] <http://ec.europa.eu/environment/seveso/review.htm> Erişim: 19.Nisan.2011
- [3] <http://www.unep.org/> Erişim: 19.Nisan.2011
- [4] <http://www.saicm.org/index.php?ql=h&content=home> Erişim: 19.Nisan.2011
- [5] http://www.aps.anl.gov/Safety_and_Training/User_Safety/os-hatoxicchem.html Erişim: 19.Nisan.2011